

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เดิมถือว่า ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเป็นรายจ่ายสิ้นเปลือง จัดเป็นการลงทุนทางสังคมอย่างหนึ่ง (Social Investment) และถือว่า มีความจำเป็นน้อยกว่าการลงทุนที่จะก่อให้เกิดผลผลิต (Productive Investment) แต่ในปัจจุบันถือว่า การศึกษาเป็นทั้งการลงทุนทางสังคมและการลงทุนที่จะก่อให้เกิดผลผลิต การลงทุนในด้านกำลังคน (Investment in Human Resources) โดยให้การศึกษา นั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ถ้าขาดการลงทุนด้านนี้แล้ว แผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศย่อมไม่บังเกิดผลสมความมุ่งหมาย เพราะตัวบุคคลย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้แผนพัฒนาประเทศสำเร็จลงได้ โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติงานตามแผนมีความรู้ความสามารถเท่าใด งานพัฒนาประเทศก็จะยิ่งบรรลุจุดหมายให้เร็วเท่านั้น

ในการประชุมเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาโดยทั่วไปของที่ประชุมระหว่างชาติ ซึ่งยูเนสโก (UNESCO) เป็นผู้จัดที่เมือง ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๖๒^๒ ประเทศที่เข้าร่วมการประชุมมี ๑๖ ประเทศ ซึ่งเป็นประเทศ

^๑ ดร. ศักดิ์ มาสุขนิรันดร์ การพัฒนาแรงงานบุคคล ประมวลบทความการวางแผนการศึกษาและการพัฒนากำลังคน กระทรวงศึกษาธิการ หน้า ๑๔๔

^๒ UNESCO Educational Planning in Asia A Report of the UNESCO Regional Symposium on overall Educational Planning in Asia, New Delhi, Jan.29-Feb.23,1962, p.7

แถบเอเชียทั้งสิ้น ปัญหาหนึ่งที่ที่ประชุมเสนอคือ "สิ่งสำคัญประการแรกที่เราควรจะใช้เงินทุนเพื่อการศึกษา คือ การศึกษาค้นคว้าวิทยาศาสตร์และเทคนิค และการฝึกหัดบุคคลากรสำหรับที่จะตระเตรียมและใช้เครื่องอุปกรณ"

ซิมอน คัทเนตส์ (Simon Kutnets)^๑ นักเศรษฐศาสตร์ผู้หนึ่งของอเมริกา ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการพัฒนาการศึกษากับความเจริญของทางเศรษฐกิจ โดยกล่าวว่า "หลักใหญ่ของการลงทุนของประเทศที่เจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม ไม่ใช่อยู่ที่เครื่องจักรเครื่องมือ แต่อยู่ที่ความรู้ความสามารถของตัวบุคคลที่จะใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์"

ถ้าพิจารณาโดยเปรียบเทียบอัตราการการเพิ่มของงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการกับอัตราการเพิ่มของรายได้ประชาชาติในรอบ ๕ ปีที่ผ่านมา ก็จะได้เห็นว่า รัฐบาลได้เพิ่มการลงทุนเพื่อการศึกษาในอัตราสูงมาก^๒ เช่นในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น ๕.๙๖ % งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มขึ้น ๑๐.๔๘ % และในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น ๔.๓๔ % งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มขึ้น ๑๐.๗๗ % ดังนั้นเป็นต้น ถึงแม้ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ การเพิ่มของงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการจะน้อยกว่าการเพิ่มของรายได้ประชาชาติ คือเป็น ๗.๓๑ : ๘.๐๗ ก็ตาม เมื่อคิดถ่วงเฉลี่ยทั้งหมดแล้ว การเพิ่มของงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อเทียบกับการเพิ่มของรายได้ประชาชาติ ยังแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลได้พยายามรักษาระดับการลงทุนเพื่อการศึกษาไว้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม เป็นการยากที่จะพิจารณาว่า อัตราส่วนของการลงทุนของรัฐเพื่อการศึกษาเหมาะสมหรือไม่ (โดยเฉพาะในกรณีนี้ที่เปรียบเทียบกับรายได้ประชาชาติ) แต่ก็

^๑ Kenney Khaw, Education and Economics Progress The Asia Student, Vol.12, No.30 1965

^๒ สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการวิเคราะห์งบประมาณปี ๒๕๐๓ ถึง ๒๕๐๗ โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ ๒๕๐๔ หน้า ๘

อาจทำได้โดยการเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่มีภาวะเศรษฐกิจอยู่ในระดับเดียวกัน
ปรากฏว่า ถ้าคิดโดยตัวเฉลี่ยแล้ว การลงทุนเพื่อการศึกษาของประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ
อยู่ในระดับเดียวกันกับของประเทศไทย จะตกประมาณ ๓.๑ % ของรายได้ประชาชาติ
ดังนั้น การที่ประเทศไทยลงทุนคิดตัวเฉลี่ยเป็น ๒.๖๒ % ของรายได้ประชาชาติ จึงยังต่ำ
กว่าอัตราตัวเฉลี่ยที่ควรเป็นอยู่ ๐.๔๘ % หรือประมาณ ๐.๕ % (โดยประมาณ)

การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้พบว่า^๑
อัตราส่วนระหว่างค่าดำเนินการและค่าลงทุนของหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ
มีดังนี้ กรมสามัญศึกษา = ๗:๓, กรมวิสามัญศึกษา = ๓:๒, กรมอาชีวศึกษา = ๗:๓ และ
กรมการฝึกหัดครู = ๗:๓ ถ้าพิจารณารายละเอียดค่าใช้จ่ายทั้งหมดว่า มีรายการใช้จ่าย
อย่างไร ก็จะปรากฏผลเป็นอัตราส่วนร้อยละดังนี้ (โดยประมาณ)

รายการ	สามัญ	วิสามัญ	อาชีวะ	ฝึกหัดครู
เงินเคื่อน	๔๐	๔๘	๖๖	๖๓
ค่าใช้สอย	๑	๑	๓	๔
ค่าวัสดุ	๑	๐.๕	๓	๓
ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	๖	๘	๑๖	๑๗
ค่าครุภัณฑ์				
ค่าทำหนังสือ	๒	๓.๕	๑๒	๑๓
ค่าทุนนักเรียน				

ถ้าพิจารณาจากค่าใช้จ่ายรวม ๓ ประเภทหลังนี้ ก็จะได้เห็นว่า กรมอาชีวศึกษา
และกรมการฝึกหัดครูมีโอกาสในการสร้างคุณภาพการศึกษาได้ดีกว่ากรมวิสามัญศึกษาและกรม
สามัญศึกษา

^๑ สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภา ๒๕๑๑, หน้า ๕๐ - ๕๑

หน่วยวางแผนและศึกษาเรื่องกำลังคนแห่งสภาพเนกาการเศรษฐกิจแห่งชาติ^๑ ได้ให้ตัวเลขเกี่ยวกับความต้องการกำลังคนอย่างคร่าว ๆ ใน พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๕ ตามระดับการศึกษา ในระดับวิทยาลัยเทคนิค เป็นจำนวนเฉลี่ยปีละ ๓๐,๐๕๐ คน คั้งนั้น ถ้าคิดเทียบดูในระดับ ม.ศ. ๔ - ๕ - ๖ จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาเป็นอัตราร้อยละ ๓๐ ของนักเรียนระดับนี้ ความต้องการกำลังคนระดับนี้ก็จะมีประมาณเฉลี่ยปีละ ๙๐,๐๐๐ คน ซึ่งจำนวนนี้ร้อยละ ๓๐ หรือ ๓๐,๐๐๐ คน (โดยประมาณ) ควรจะสำเร็จระดับเทคนิค แต่ปรากฏว่าจำนวนนักเรียนที่ผลิตได้ในระดับนี้น้อยกว่าความต้องการถึง ๖ เท่า คือในปี ๒๕๐๖ ผลิตได้เพียง ๕,๔๓๘ คนเท่านั้น

แม้ในสหรัฐอเมริกา ความต้องการในเรื่องช่างเทคนิค (Technician) ก็อยู่ในระดับสูง^๒ โดยที่ช่างเทคนิคเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในก้านทฤษฎี อยู่ในระหว่างวิศวกรและช่างชำนาญ (skill workers or craft man) และมีความชำนาญงานสูงกว่าวิศวกรซึ่งเหมาะสมกับรูปลักษณะงานเป็นส่วนใหญ่ และโดยเฉพาะประเทศซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาเศรษฐกิจด้วยแล้วจำต้องอาศัยแรงงานระดับนี้เป็นอย่างยิ่ง

การที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องนี้ ก็เพราะการลงทุนในการผลิตนักศึกษาในระดับวิทยาลัยเทคนิค มีความมุ่งหมายเพื่อฝึกสอนวิชาชีพในระดับช่างเทคนิค^๓ เพื่อออกไปปฏิบัติงานอาชีพ จึงมีความจำเป็นที่จะได้มีการพิจารณาการลงทุนให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุด ทั้งในก้านการลงทุนฝ่ายเอกชนและฝ่ายรัฐบาล สำหรับฝ่ายเอกชนเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในวิทยาลัยที่มีการสอนระดับคล้ายคลึงกัน ใ้ทราบค่าใช้จ่ายในการเข้าศึกษาในคณะต่าง ๆ ๖ คณะวิชาของวิทยาลัย จนจบหลักสูตรการศึกษา เป็นการช่วยวางแผนในเรื่องค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนได้ทางหนึ่ง

^๑ ดร.ชญุ แสงศักดิ์ อาชีวศึกษากับความต้องการกำลังคน หนังสืองานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ๒๕๐๔ โรงเรียนช่างพิมพ์เพชรรัตน์ ๒๕๐๔ หน้า ๑๖๕ - ๑๖๖

^๒ เชิดชัย สุทธาศวิน การอาชีวศึกษาในสหรัฐ วารสารฝึกหัดครูอาชีวศึกษา ๒๕๑๑ หน้า ๒๑

^๓ วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา หนังสือหลักสูตร ๒๕๑๐ - ๑๑ โรงพิมพ์วิมลมาลย์ ๒๕๑๐ หน้า ๑ - ๑๒

วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา เป็นสถาบันอาชีวศึกษาและการช่างเทคนิคชั้นสูงสำหรับสหศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน ตลอดจนการพาณิชย์และอุตสาหกรรม การเศรษฐกิจ การช่าง ศิลปกรรม การเกษตร รวมทั้งการพัฒนาท้องถิ่นและสังคมประเทศ

หลักสูตรวิชาชีพที่ทำการเปิดสอน คือ

๑. การศึกษาหลักสูตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งรวมระดับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (หลักสูตร ๓ ปี) และระดับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (หลักสูตร ๕ ปี) มี ๖ คณะวิชา คือ

คณะวิชาช่างโยธา

คณะวิชาออกแบบ

คณะวิชาช่างกล

คณะวิชาช่างไฟฟ้า

คณะวิชาเทคนิคการเกษตร และ

คณะวิชาบริหารธุรกิจ

๒. การศึกษาหลักสูตรระบบช่างฝีมือ เป็นการศึกษาระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี

๓. การศึกษาหลักสูตรพิเศษ มีหลักสูตร ๓๐ สัปดาห์ เพื่อปฏิบัติงานในโครงการ
เร่งรัดพัฒนาชนบท

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาเฉพาะค่าใช้จ่ายในการผลิตนักศึกษาตามหลักสูตรข้อ ๑ เท่านั้น เพราะหลักสูตรข้อ ๒ และ ๓ ไม่ใช่หลักสูตรระดับช่างเทคนิค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อหาค่าใช้จ่ายต่อ ๑ คนในการผลิตนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งรายจ่ายฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายเอกชน ปีการศึกษา ๒๕๑๒

๒. เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายใน ๖ คณะวิชา
โดยมีสมมติฐานว่า ค่าใช้จ่ายในแต่ละคณะวิชาไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การคำนวณค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาล คัดจากงบประมาณที่วิทยาลัยได้รับปีการศึกษา ๒๕๐๘ ถึงปีการศึกษา ๒๕๑๒ ในการคำนวณค่าลงทุนต่อนักศึกษา ๑ คน ถือว่า ค่าลงทุนมีราคาเท่ากับค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ ส่วนค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชน คำนวณจากนักศึกษาปีที่ ๑ ถึงปีที่ ๕ ของ ๖ คณะวิชา และเป็นนักศึกษาที่เสียค่าที่พักเท่านั้น สำหรับคณะวิชาช่างกลไม่มีชั้นปีที่ ๑ และคณะวิชาช่างไฟฟ้า ไม่มีชั้นปีที่ ๕ ดังนั้น จึงไม่มีข้อมูลทั้ง ๒ ระดับ

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. จำนวนนักศึกษาที่ใช้ในการคำนวณรายจ่ายฝ่ายรัฐบาลนั้น คัดเฉพาะนักศึกษาที่มีชื่อในทะเบียนหลักสูตรข้อ ๑ (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และวิชาชีพชั้นสูง) เท่านั้น
๒. ค่าใช้จ่ายประเภทค่าลงทุนนั้น คือค่าเสื่อมราคาของสิ่งก่อสร้าง และครุภัณฑ์ อัตราการคิดค่าเสื่อมราคาของสิ่งก่อสร้างจำเป็นต้องคิดร้อยละ ๒ อาคารประเภทไม่คิดร้อยละ ๕ ต่อปี และค่าเสื่อมราคาของครุภัณฑ์คิดร้อยละ ๑๐ ต่อปี
๓. การคำนวณค่าลงทุน ไม่นำค่าที่ดินมารวมในค่าลงทุน เพราะถือว่า ที่ดินมีอายุการใช้งานตลอดไป

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

ค่าใช้จ่าย แบ่งเป็น ๒ ฝ่าย คือ

๑. ค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาล แบ่งออกเป็น ค่าลงทุน (Capital Cost) และค่าดำเนินการ (operating cost)

ค่าลงทุน หมายถึง ค่าปลูกสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบต่าง ๆ ค่า
เครื่องมือ เครื่องใช้ ครุภัณฑ์ รวมทั้งที่สร้างใหม่ เพื่อใช้แทนของเก่า

ค่าดำเนินการ หมายถึง ค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนการสอน การบริการ การ
นิเทศการศึกษา ค่าบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคาร วัสดุครุภัณฑ์ ค่าอุปกรณ์การสอน ตลอดจน
ค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่นำมาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

๒. ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชน รวมค่าใช้จ่ายทุกประเภทที่นักศึกษาแต่ละคนใช้จ่ายตั้ง
แต่เข้าศึกษาในวิทยาลัยฯ จนจบหลักสูตรการศึกษา

นักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่มีชื่อในทะเบียนของวิทยาลัยฯ ปีการศึกษา ๒๕๐๘ ถึง
ปีการศึกษา ๒๕๑๒ รวม ๖ คณะวิชา

ค่าที่พักอาศัย ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน หรือค่าเช่าหอพัก

ค่าอาหารประจำวัน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเป็นค่าอาหารตลอดวัน รวมทั้ง
ค่าเครื่องคั้นควย

ค่าพาหนะประจำวัน หมายถึง ค่าโดยสารรถยนต์ต่าง ๆ ในการเดินทางไป-
กลับวิทยาลัย ตลอดจนการไปธุรกิจส่วนตัวควย

ค่าพักผ่อนหย่อนใจและการบันเทิง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการดูภาพยนตร์ คนตรี
ค่านั่งสื่อพิมพ์และวารสาร

ค่าบริการส่วนตัว ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพต่าง ๆ ได้แก่

ค่าตัดผม ค่าตัดผม ค่าเครื่องสำอางค์ สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน รวมทั้งค่าซักรีดควย

ค่าเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเสื้อผ้าและ
เครื่องนุ่งห่ม

ค่าพาหนะไปกลับภูมิลำเนา ได้แก่ ค่าโดยสารรถยนต์ต่าง ๆ ในการเดินทางไป
กลับภูมิลำเนาของนักศึกษา

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาและค่าธรรมเนียมวิทยาลัย หมายถึง ค่าบำรุงการ
ศึกษา รวมทั้งค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่ากระดาษคำสอน งานวิจัยวิชาชีพ (สำหรับชั้นปีที่ ๕)

และค่ารักษาพยาบาล

ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการต้อนรับเพื่อนฝูง การกุศล ของขวัญ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่เข้าประเภทใด ๆ

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ กระทรวงศึกษาธิการแห่งประเทศไทย^๑ ได้ทำการเปรียบเทียบ ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนและค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลในการผลิตนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (elementary) ประถมศึกษาตอนปลาย (Lower Secondary) และระดับมัธยมศึกษา (Upper Secondary Full Time) ประชากรที่สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในชั้นประถมศึกษาตอนต้นโรงเรียนละ ๓๖ คน จำนวน ๒๑๖ โรงเรียน ชั้นมัธยมศึกษาและประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนละ ๑๘ คน จำนวน ๒๑๖ และ ๘๔ โรงเรียนตามลำดับ แบบสอบถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายแบ่งเป็น ๒ ประเภทคือ ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Expenditure) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ เช่น ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่ากิจกรรม (รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตร) ค่ารักษาพยาบาล ค่าพาหนะ และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Expenditure) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้แก่ผู้บริหารและสมาคมหรือองค์กรต่าง ๆ เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าอาหาร ค่าสมาชิก และเงินบำรุงการกุศล เป็นต้น จากผลของการวิจัยพบว่า ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนในโรงเรียนทั้ง ๓ ระดับ เป็น ๓๖.๓ ๔๖.๖ และ ๑๑๒.๖ ดอลลาร์อเมริกันต่อคน ในขณะที่ค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลเป็น ๑๒๑.๑ ๑๒๔.๓ และ ๑๖๔.๔ ดอลลาร์อเมริกัน ตามลำดับ หรือคิดเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาล : ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนในโรงเรียนทั้ง ๓ ระดับ เป็น ๓ , ๓ , ๑ ตามลำดับ

^๑ Ministry of Education, Japan, National Surveys of Educational Expenditures in Japan, 1967, p.39

ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ สุภาพร พรนภา^๑ ได้ทำการวิเคราะห์รายจ่ายส่วนตัวของนิสิต คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๐๕ ได้ใช้แบบสอบถามแก่นิสิตคณะ ครุศาสตร์ที่กำลังศึกษาโดยแบ่งรายจ่ายออกเป็น ค่าธรรมเนียมมหาวิทยาลัย ค่าอุปกรณ์การ สอนของนิสิตฝึกสอน ค่าสมุดเครื่องเขียนและหนังสือ ค่ากิจกรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ค่าอาหารกลางวัน ค่าที่พักอาศัย ค่าพาหนะ ค่าเครื่องแต่งตัว ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ค่าพัก นอนหย่อนใจ ค่าใช้จ่ายในระหว่างปีภาคแรกและหลัง ได้วิเคราะห์แบบสอบถามโดยคิดหา ค่าเฉลี่ยของรายจ่ายรวมทุกประเภทของนิสิต ซึ่งแยกตามลักษณะที่พักอาศัย ฐานะทาง เศรษฐกิจครอบครัว ระดับชั้นเรียนของนิสิตต่อหนึ่งปีการศึกษา นอกจากนี้ ยังวิเคราะห์ ร้อยละของรายจ่ายแต่ละประเภทของรายจ่ายทั้งหมด ปรากฏผลดังนี้

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรวมทุกประเภทแยกตามลักษณะที่พักอาศัย ตอนิสิต ๑ คน ประมาณ ๘,๐๐๐ - ๑๑,๐๐๐ บาท

รายจ่ายเฉลี่ยรวมทุกประเภทแยกตามลักษณะฐานะเศรษฐกิจครอบครัวตอนิสิต ๑ คน ประมาณ ๘,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท

รายจ่ายเฉลี่ยรวมทุกประเภทแยกตามระดับชั้นเรียนตอนิสิต ๑ คน ประมาณ ๖,๐๐๐ - ๑๑,๐๐๐ บาท

รายจ่ายของนิสิตมีแนวโน้มมาทางค่านอาหาร ค่าที่พักประมาณ ๒,๕๐๐ - ๔,๐๐๐ บาท หรือ ๒๐ - ๓๐ % ของรายจ่ายทั้งหมด

รายได้ของนิสิตส่วนใหญ่ได้จากผู้ปกครอง เว้นแก่นิสิตหลักสูตร ๒ ปี ซึ่งได้ประกอบ อาชีพด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่

^๑ สุภาพร พรนภา วิเคราะห์รายจ่ายส่วนตัวของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๐๕ วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต ๒๕๐๕, หน้า ๔๓-๔๖

ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ บรรจง ทองกุ่ม^๑ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิต ในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อหาค่าใช้จ่ายในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตร ๔ ปีและ ๒ ปี ของฝ่ายเอกชนและฝ่ายรัฐบาลตามเพศ สาขา และวิชาเอก ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบระหว่างค่าดำเนินการและค่าลงทุน (คิดเฉพาะค่าเสื่อมราคา) ของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายเอกชน โดยใช้แบบสอบถาม ถ้ามุ่งค่าใช้จ่ายของนิสิตคณะครุศาสตร์ แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจายของรายจ่ายประเภทต่าง ๆ ส่วนค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาล ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๐๓ - ๒๕๐๔ ของสำนักงานประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี และเอกสารงบประมาณประจำปี ๒๕๐๑ - ๒๕๐๒ ของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง คิดเฉพาะค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลจ่ายเพื่อการศึกษาแก่คณะครุศาสตร์

ผลของการวิจัยพบว่า ค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิตหลักสูตร ๔ ปีประมาณ ๒๔,๐๐๐ บาท สำหรับบัณฑิตที่ไม่เสียค่าที่พักอาศัย และประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท สำหรับบัณฑิตที่เสียค่าที่พักอาศัย ค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิตประมาณ ๑๕,๐๐๐ บาท เป็นค่าดำเนินการประมาณ ๑๓,๐๐๐ บาท และค่าลงทุน (ค่าเสื่อมราคา) ประมาณ ๒,๐๐๐ บาท ส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิตหลักสูตร ๒ ปี ฝ่ายเอกชนประมาณ ๒๓,๕๐๐ บาท สำหรับบัณฑิตที่เสียค่าที่พักอาศัย และประมาณ ๑๖,๕๐๐ บาท สำหรับบัณฑิตที่ไม่เสียค่าที่พักอาศัย ค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิตประมาณ ๗,๕๐๐ บาท เป็นค่าดำเนินการประมาณ ๖,๕๐๐ บาท และค่าลงทุน (เสื่อมราคา) ประมาณ ๑,๐๐๐ บาท ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบระหว่างเอกชนและรัฐบาลประมาณ ๓ : ๑ สำหรับบัณฑิตที่เสียค่าที่พักอาศัย และประมาณ ๒ : ๑ สำหรับบัณฑิตที่ไม่เสียค่าที่พักอาศัย ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบระหว่างค่าดำเนินการและค่าลงทุน (เสื่อมราคา) ประมาณ ๗ : ๑

^๑ บรรจง ทองกุ่ม การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิต ในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๐๔ วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต, หน้า ๖๔ - ๖๕